

“ Gaziantep’te “**KOLEJ**” denince
1963’ten beri tek bir okul akla geliyor”

GAZİANTEP KOLEJ VAKFI **ÖZEL OKULLARI**

**Yaratıcılık Çocuklarda
Nasıl Geliştirilir?**

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi

İlkokul

Yaratıcılık Çocuklarda Nasıl Geliştirilir?

Yaratıcılığın Olmazsa Olmazları Nelerdir?

- Ara ara öğrencilere düşüncelerini ifade etmeleri için fırsat vermek,
- Her düşünceye saygı göstermek,
- Eleştiriye yer vermeme
- Tek doğru cevaba kilitlenmemek,
- Öğrencilerin yanlıştan korkmalarını önlemek,
- Belirsiz durumlar yaratmaktan kaçınmamak,
- Sürekli mantıklı cevaplar beklentisi içinde olmamak
- Öğrencilerde yaratıcılıklarının gelişebileceği inancını yerleştirmek gerekir.

Yaratıcı Kişilerin Kişilik Özellikleri Nasıldır?

Literatürü incelediğimizde, yaratıcılığa ilişkin yapılan araştırmaların büyük bir kısmının, yaratıcılık ile ilişki gösteren kişilik özelliklerini ele aldığını ve bu özelliklerin çoğunun da hayatta başarılı olmayla ilgili olduğunu görürüz. Örneğin, yaratıcı bireyler genelde kendilerini kabul etme eğilimi gösterirler ve diğerlerinin görüşlerinden çok fazla etkilenmezler, yargılarında bağımsızdırlar, otonomdurlar, yani bağımsız bir şekilde kendilerini idare edebilirler, öz güvenleri yüksektir, deneyime açıktırlar, duygu ve düşüncelerini bastırma eğiliminden kendilerini büyük ölçüde arındırmışlardır, içten denetimlidirler Yüksek anksiyete gösteren bireylerin ise, genelde özgünlük düzeyleri düşüktür ve sadece doğru cevabı yakalama eğilimi bu bireylerde ağırlık kazanır.

Yaratıcılığın Gelişimi Nasıldır?

Test sonuçları genelde yaratıcılığın gelişmesinin sürekli olmadığını, 3 ile 4.5 yaşları arasında bir artışın olduğu, sonra küçük bir düşüşün meydana geldiği, sonra dördüncü sınıf civarında meydana gelen bir düşüşe kadar yine artışın sürdüğü, sonra yedinci sınıf civarında hafif bir düşüşün dışında lise yıllarında artmaya devam ettiğini göstermektedir. SMITH & CARLSSON (1983, 1985) da ilk okula başlayan çocukların yaratıcılıklarında bir düşüşün olduğunu, 12 yaş civarında yine düşüşün tekrarlandığını, 14-15 yaşları arasında bir düzelmeye olduğunu, fakat 16 yaşından sonraki artışın daha belirgin hale geldiğini araştırma bulgularına dayanarak belirtmişlerdir. Bu konuda kesin sonuçların alınması için araştırmalara devam edilmesi gerekir.

Çocuklarda Yaratıcılık Nasıl Geliştirilir?

Çocuğun potansiyelini tam olarak gerçekleştirebilmesi ve yaratıcılığını geliştirip sergileyebilmesi için çeşitli bilim adamlarının ileri sürdüğü önlemleri beş anahtar faktör adı altında toplamak mümkündür. Yetişkinlerin çocuklarıyla olan ilişkilerinde bu beş anahtarı dikkate almaları gerekir.

Birinci Anahtar Faktör:

Birinci anahtar çocuğa gerçek ilgi, saygı ve kabulün gösterilmesidir. Çocuklarda yeterliğin ve yaratıcılığın gelişmesinde en önemli faktör anne-babaların onlara yeterli derecede destek ve şefkat göstermeleridir. Başarılı çocuklar kendilerine, ilgi alanlarına ve arzularına saygı gösteren anne-babalara sahip olanlardır. SCOTT'ın HAMACHECK'ten (1987) aktardığına göre, anne-babaların çocuklarını belirli koşula bağlı olmaksızın oldukları gibi gerçekten kabul etmeleri, onların kendilerini değerli ve sevilen kişiler olarak algılamalarına yardımcı olur. SCOTT'ın bu kez CORNELL & GROSSBERG'ten (1987) aktardığına göre, yetişkinler tarafından gösterilen gerçek ilgi, saygı ve kabul ile bunların sonucunda kendilerinde gelişen olumlu benlik saygısı sayesinde çocuklar karşılıklı saygı ve desteği öğrenebilirler ve potansiyellerini gerçekleştirirken karşılaştıkları güçlükleri göğüsleme kuvvetini kendilerinde bulabilirler (Scott, 1988, s.8).

İkinci Anahtar Faktör:

İkinci anahtar anne-babaların çocuklarıyla birlikte çeşitli etkinlikler yapmaları için zaman ayırmaları ve onlarla öğretici ve etkin bir iletişim kurmalarındır (Scott, 1988, s. 8-9). KESTER (1978b) da çocuklarla geçirecek zamanın önemi üzerinde durmuştur. Ayrıca, çocuğun yaratıcı ürününe yetişkinin geribildiriminin de çok önemli olduğunu ileri sürmüştür (1978a).

Üçüncü Anahtar Faktör:

Üçüncü anahtar, sebatkâr bir tutumun anne-babalar tarafından çocuklara aşılmasıdır. SCOTT'ın FITZWATER'dan (1983) aktardığına göre, çocukların ba-

şarılı ve üretken olmaları için, anne-babalar,

- Rüyaların bir gün gerçek olabileceğine inanma,
- Hedefe yönelik olma,
- Azmin anlamından haberdar olma ve
- Gelişme ve değişmeye devam etme

gibi özellikleri tutumlarıyla ve sözleriyle çocuklarına iletmelidirler. Başarılarının ve başarısızlıklarının sorumluluğunu üstlenen ve sebat etmeleri halinde başarıya ulaşacaklarını bilenler, sonunda başarıyı yakalayacaklardır. Yaratıcı kişiler isteklerinde ısrarlı, güvenli, inatçı ve kolay kolay engellenemeyen kişilerdir (Scott, 1988, s. 9).

Dördüncü Anahtar Faktör:

Dördüncü anahtar, çocuğa özgürlük tanımadır. SCOTT'ın SIMON'dan (1985) aktardığına göre, çocuğun ileride yaratıcı bir yetişkin olması için, ilk önce kendisine güven duyması ve bağımsız bir kişilik geliştirmesi gerekir. Çocuklara bağımsız olma özgürlüğünü anne-babalar vermelidir. Yalnız anne-babalar bağımsızlığın dozunu iyi ayarlamalıdır ve onları kaldıramayacakları yükümlülükler altına sokmamalıdır.

WRIGHT'm DOMİNO'dan (1969) aktardığına göre, yaratıcı çocuklar genelde kendilerine hem olumlu hem olumsuz duygularını ifade etme özgürlüğü tanınan çocuklardır. Bu ifade özgürlüğüne verilen önem, çatışmaların açığa çıkmasına fırsat verir. Böylece çocuklar olumsuz

duygularını bastırma gereksinimiduyamazlar. İletişimdeki bu tip açıklık, çocukta düşünme esnekliğinin, merakın ve hayal gücünün gelişmesine yardımcı olur, yani çocuk dolaylı olarak bağımsız olma özelliğini kazanır. Böyle bir fırsat tanınmayan çocuklar ise, yeni düşünceler geliştirmeleri için yeterince güdülendirilemezler.

Koruyucu olmayan bir tutum da yaratıcılığın gelişmesi için elverişli ortamı sağlar. Çocuklar bir kez kendilerini güvende, değerli ve çaba gösterme isteğinde olduklarını hissettiler mi, onların riske girmelerine, yeni ve bilinmeyen denemelerine izin vermelidir. Böylece anne-babalar değişen ve bilinmeyen dünyada çocuklarının yol almalarına imkan tanıyabilirler. Bağımsızlık, çocuklarının düşünmelerine, yargılamalarına, karar vermelerine ve problemlerle başetmeleri için etkin stratejiler belirlemelerine yardımcı olan anne-babalara sahip çocuklarda gelişir. Çocukların bağımsızlıklarının gelişmesi için, iyi problem çözücüler haline gelmeleri gerekir. Bu da çocukların sonuçlar ve alternatifler üzerinde düşünmelerine fırsat verilmesiyle sağlanır. Bu yolda anne-babaların aşırı katı ve otoriter olmayan, fakat kontrolü de elden bırakmayan disiplin şekli en etkili olanıdır (Scott, 1988, 1991); (Shaughnessy & Neely, 1987); (Wright, 1987); (Pratt-Summers, 1989); (Little & Scott, 1990).

Beşinci Anahtar Faktör:

Beşinci anahtar, zenginleştirilmiş öğrenme çevresidir. Böyle bir çevrede oyuna önem verilir, çünkü oyun çocukların yaratıcı potansiyalini arttıran biliş ve davranışa ilişkin süreçleri harekete geçirir.

Böyle bir çevrenin bir başka özelliği de birçok yaratıcı yetişkin örneğiyle dolu olmasıdır. Böyle örneklerin varlığı çocuğun çeşitli alanlarda yeni beceriler ve yaratıcı davranış şekilleriyle yüz yüze gelmesini sağlar.

Yine böyle bir çevrenin bir başka özelliği de geniş ilgi dağılımına cevap verecek malzemeye sahip olmasıdır. Örneğin, okuma kitapları, müzik aletleri, sanat malzemeleri v.b. gibi. Böylece, düşüncelere ve çeşitli ilgilere verilen önem, çocukların çevrelerini keşfedip deneyler yapmasını teşvik edecektir (Wright, 1987, s. 36).

Kaynakça

- <https://ustunzekalilar.org/>

**Gaziantep Kolej Vakfı Özel İlkokulu
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi**

56. Yıl

GAZİANTEP KOLEJ VAKFI ÖZEL OKULLARI

ANAOKULU

İLKOKUL

ORTAOKUL

FEN LİSESİ

ANADOLU LİSESİ

CEMİL ALEVLİ KOLEJİ

Güvenevler Mah. Hoca Ahmet Yesevi Cad. No: 2 27060 Şehitkamil / GAZİANTEP

Tel: 0342 321 01 00 Faks: 0342 321 35 67

Veli İlişkileri Yönetimi: 0 850 759 60 60

Veli İlişkileri Yönetimi e-mail: velidestek@gkv.k12.tr

www.gkv.k12.tr